

Треба зазначити, що, на нашу думку, українською мовою термін "сталый розвиток" не повною мірою відповідає концепції "sustainable development", яка передбачає розумне регулювання природних і соціально-економічних процесів. Більш точним був би термін "збалансований розвиток", тобто такий, який передбачає збалансовану динамічну рівновагу. Або термін "гармонійний розвиток", на якому наголошують науковці Т.І. Ткаченко, В.Я. Шевчук, Г.О. Білявський, Ю.М. Саталкін, В.М. Навроцький, які зазначають, що дефініція "гармонійний розвиток" значно краще відповідає сутності процесів розвитку з екологічної точки зору, ніж такі визначення, як "сталый", "стійкий", "стабільний", "усталений", "збалансований" тощо [15]

Отже, сталий розвиток туризму – це такий розвиток, який дає змогу задовольнити потреби туристів у теперішньому часі, враховуючи інтереси туристської дестинації щодо збереження цієї можливості у майбутньому, при задоволенні економічних, соціальних і естетичних потреб з підтриманням історико-культурних і екологічних цінностей, без заподіяння шкоди біологічному різноманіттю і системам життєзабезпечення.

Висновки. Незважаючи на певні відмінності у теоретичній концепції сільського зеленого туризму в аналізованих працях, усім визначенням притаманні спільні риси, а саме: цей вид туризму передбачає відпочинок у сільській місцевості, близькість до культурно-матеріальній спадщині, дозволяючи у сільській місцевості, сільський спосіб життя. Сільський зелений туризм, на відміну від масового, прямо пов'язаний з природним середовищем, сільсько-господарською діяльністю, місцевими продуктами, повсякденним життям громади, традиціями та культурною спадщиною. Таким чином, доцільно його вважати альтернативною формою туризму, спрямованою на підтримку місцевої економіки та сумісною з поняттями сталого розвитку туризму.

Література

1. Туризм имеет важное значение для достижения целей глобального развития – министры туризма и ООН. Press Release, № PR11080. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.mkt.unwto.org/ru/news>
2. Екополіси – поселення сталого розвитку: Стамбульська декларація // Ватерпас. – 1996. – № 6.
3. Рутинський М.Й. Сільський туризм : навч. посібн. / М.Й. Рутинський, Ю.В. Зінко. – К. : Вид-во "Знання", 2006. – 271 с.
4. What is ecotourism?. [Electronic resource]. – Mode of access http://www.ecotourism.org/site/c.orLQKXPCLmF/b.4835303/k.BEB9/What_is_Ecotourism_The_International_Ecotourism_Society.htm
5. Про сільський зелений туризм: проект Закону України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.icp.org.ua/ukr/zakon/akts/2005/08/18/zakon_ukraini_pro_si_206.html
6. Ткаченко Т.І. Сталый розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія / Тетяна Іванівна Ткаченко. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во Київ. нац. торг.-екоп. ун-т, 2009. – 463 с.
7. Шмагельська М.О. Фактори розвитку сучасного сільського зеленого туризму / М.О. Шмагельська // Проблемы материальной культуры. – Сер.: Географические науки. – 2009. – № 21. – С. 23-29.
8. Головки Л.В. Сільський зелений туризм як фактор зайнятості населення / Л.В. Головки // Вісник Національної академії наук України : загальнонаук. та громадсько-політичний журнал, 2008. – № 124. – С. 123-136.

9. Биркович В.І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України / В.І. Биркович // Стратегічні пріоритети : наук.-аналіт. що кварт. зб. – 2008. – № 1 (6). – С. 138-143 С. 139.
10. Вишневецька Ю.В. Аналіз основних функцій та методів адміністративно-правового регулювання розвитку сільського зеленого туризму в Україні // Право України: теорія і практика. – 2010. – № 4. – С. 14-18.
11. Сміль В. Туризм і сталий розвиток / В.В. Сміль, І.В. Сміль // Вісник Львівського університету. – Сер.: Географічна. – Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка. – 2005. – Вип. 32. – С. 163-173 с.
12. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.un.org/russian/conferen/wssd/agenda21/index.html>
13. Declaration of World Conference on Sustainable Tourism, meeting in Lanzarote, Canary Islands, Spain, on 27-28 April 1995. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.gdrc.org/uem/eco-tour/charter.html>
14. Новиков В.С. Характерные черты туризма XXI века – устойчивое и инновационное развитие.
15. Шевчук В.Я. Екологічне управління : підручник / В.Я. Шевчук, Ю.М. Саталкін, Г.О. Білявський, В.М. Навроцький. – К. : Вид-во "Либідь", – 2004. – 430 с.

Виноградова Е.В., Воропаева О.В., Дарчук В.Г. Теоретическое обоснование соотношения понятий "устойчивый туризм" и "сельский зеленый туризм"

Показаны результаты исследования и последующего развития понятийно-категориального аппарата природно-ориентированного туризма; определены различия между понятиями "устойчивый туризм", "сельский зеленый туризм" и всеми возможными синонимическими формами этих терминов, которые распространены в украинской и зарубежной научной литературе.

Ключевые слова: сельский зеленый туризм, экологический туризм, устойчивый туризм, природно-ориентированный туризм, принципы устойчивого развития.

Vinogradova E.V., Voropaeva O.V., Darchuk V.G. The theoretical approach to definition of "Sustainable tourism" and "Rural green tourism"

The results of research and subsequent development of concept-category vehicle of the natural-oriented tourism are described in the article; distinctions are certain between concepts "Steady tourism", "rural green tourism" and by all possible synonymous forms of these terms which are widespread in Ukrainian and foreign scientific literature

Keywords: rural green tourism, sustainable tourism, ecological tourism, sustainable development's principles.

УДК 504

Проф. І.М. Снякевич, д-р екон. наук – НЛТУ України, м. Львів

ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ЗАГРОЗИ ТА ЇХ ПОЛІТИЧНІ НАСЛІДКИ

Розглянуто глобальні екологічні загрози антропогенного та природного земного і космічного походження, що постали перед землею цивілізацією в ХХІ ст. Здійснено аналіз переговорів, що відбувалися впродовж останніх двох років у рамках Кіотського протоколу (1997), а також прогноз політичних наслідків глобального потепління клімату.

Ключові слова: глобальні екологічні загрози, Кіотський протокол, політичні наслідки глобального потепління клімату.

З огляду на потепління та дестабілізацію клімату в двадцять першому столітті зростає кількість наукових праць, автори яких намагаються пояснити причини виникнення цього природного явища. До всесвітньо визнаної концеп-

ції про глобальне потепління клімату під впливом викидів у атмосферу парникових газів долучаються нові, що пояснюють появу цього природного феномену під впливом природних чинників (земного та космічного походження).

Двадцять перше століття стає критичним етапом розвитку земної цивілізації. Глобальна екологічна криза деструктивно впливає на всі сфери людського буття – екологічну, економічну, соціальну, духовну. Наукова еліта шукає шляхи для подальшого розвитку, які дозволили б призупинити руйнацію економічного потенціалу, створеного руками і розумом теперішнього і минулих поколінь.

Якщо мудреці минулих поколінь, спираючись на космічні інформаційні потоки і покладаючись більшою мірою на інтуїцію, ніж на емпірику, намагалися спрямувати суспільний розвиток у прогресивному напрямі, то сучасна еліта, яка спирається, головню, на земні інформаційні потоки і емпіричні дослідження, завела земну цивілізацію в глухий кут. Розвиток світу у більшою мірою хаотичний, ніж осмислений. З одного боку, світові лідери на багаточисельних міжнародних форумах переконують світову спільноту в об'єктивній необхідності сталого екологічно збалансованого розвитку, з іншого, практичну діяльність спрямовують у протилежному напрямі, яка дуже далека від актуальних проблем сьогодення. У двадцять першому столітті продовжуються великі і малі гарячі війни, які поєднані з не менш підступними – інформаційними.

Сучасні глобальні виклики розглядають в багаточисельних наукових працях [1-8] (зокрема, і в працях автора цієї роботи [1-3]). Основні із них: в екологічній сфері – це викиди парникових газів, що призводять до потепління клімату та глобальних екологічних загроз; в економічній сфері – це споживацька ментальність населення і глобалістська концепція розвитку світової економіки; в соціальній сфері – це зростаюча чисельність населення, яка виходить за межі екологічності екологічних систем; у духовній сфері – це дебілізація населення під впливом алкоголю, наркотиків, забруднення довкілля, деструктивних інформаційних потоків та нездорового способу життя.

Мета цієї роботи: виявити найбільш істотні глобальні екологічні загрози антропогенного і природного походження і їх політичні наслідки.

Глобальні екологічні загрози антропогенного походження. Світова спільнота найбільш занепокоєна наслідками забруднення навколишнього природного середовища парниковими газами, під впливом яких відбувається потепління і дестабілізація клімату, що може призвести до зникнення життя на Землі [1-8]. "Трагізм або, якщо говорити відсторонено, трагікомізм ситуації полягає в тому, що після появи в 1972 р. наукових доказів серйозного неблагополуччя, людство загалом їм не повірило і змарнувало понад 30 років у дискусіях про їх достовірність чи недостовірність, аж поки не перейшло за передбачену науковцями часову межу. Тепер самих превентивних заходів недостатньо, ситуація стала аварійною і потребує радикальних дій" [4, с. 45]. З цієї думкою проф. А. Свідзинського варто погодитися.

Учені Потсдамського інституту досліджень змін клімату (провідного інституту в Німеччині з досліджень змін клімату) розраховували, що за період

2000-2050 рр. загальний обсяг викидів CO₂ загалом світі не повинен перевищувати 1,0 трлн т CO₂ для того, щоб запобігти середньорічному глобальному збільшенню температури не більше ніж на 2 °C. До 2009 р. сумарні викиди у світі вже сягнули приблизно однієї третини цього об'єму. Це означає, що якщо ми не хочемо перевищити межу потепління в 2 °C, то об'єми викидів CO₂ загалом світі необхідно зменшити до 50 % від рівня 1990 р. або, іншими словами, об'єм емісії CO₂ в останні 40 років (до 2050 р.) не повинен перевищувати 700 млрд т CO₂ [9].

Якщо керуватися правами людини на здорове і безпечне довкілля, то варто погодитися з тим, що теперішнє покоління землян повинно мати однакові права на забруднення довкілля. Відповідно, кожен житель нашої планети повинен мати право на таке забруднення довкілля на період до 2050 року:

$$700 \text{ млрд т CO}_2 : 7 \text{ млрд жителів} = 100 \text{ т CO}_2 \text{ на одну людину.}$$

Табл. Емісія CO₂ в 2006 році [9]

Країни	Загальний об'єм викидів CO ₂ , тис. т	Викиди CO ₂ на душу населення, т	Відсоток загальних світових викидів CO ₂
Китай	6103493	4,00	21,5
США	5752289	18,99	20,2
Росія	1564669	10,92	5,5
Німеччина	805090	9,74	2,8
Південна Корея	475248	9,89	1,7
Фіджі	1610	2,01	< 0,1
Об'єднані Арабські Емірати	139553	32,85	0,5

Якщо взяти до уваги цей висновок та інформацію, що подана в табл., то можна зробити такі узагальнення:

- громадяни США вичерпають свій ліміт на забруднення довкілля впродовж 5 років, а Росії, Німеччини та Південної Кореї – впродовж 10 років (якщо би щорічні викиди парникових газів у цих країнах зберігалися на рівні 2006 року);
- варто взяти до уваги зовнішню і внутрішню заборгованість США, яка в червні 2011 р. становила 14,3 трлн американських доларів, зокрема Китаю 1,2 трлн доларів; Японії – 912 млрд доларів; Великій Британії – 347 млрд доларів; іншим країнам – 203 млрд доларів [16]. Для того, щоб розрахуватися з цими боргами та уникнути дефолту, США вимушені нарощувати обсяги виробництва, а відповідно, неспроможні зменшувати викиди парникових газів;
- між обсягами зростання валового національного продукту і викидами парникових газів існує тісна кореляція, а це означає, що промислово розвинені країни повинні не лише удосконалювати виробничо-господарську діяльність, але і зменшувати обсяги виробництва, або розвивати економіку за рахунок викидів парникових газів понад встановлений для них справедливий ліміт;
- невдачі Кіотського протоколу (1997) пов'язані не лише з несправедливими лімітами щодо викидів парникових газів, але і неспроможністю країн великої двадцятки розвивати національні економіки в рамках справедливих лімітів на викиди парникових газів;
- глобальна екологічна загроза, що пов'язана з потеплінням клімату внаслідок викидів парникових газів, може наступити раніше від прогнозованого стро-

ку, якщо виявиться достовірним прогноз Т.В. Радьо щодо пульсації Сонячної космічної системи, внаслідок якої відбувається виділення додатково тепла на стадії її стиснення [6, 7];

- світова спільнота може стабілізувати викиди парникових газів у довкілля, але вона не спроможна досягти подвійного зменшення викидів парникових газів до 2050 р. порівняно з базовим 1990 р., а відповідно вона продовжує просуватися в напрямку до глобальної екологічної катастрофи. Землянам залишається лише сподіватися на те, що вчені зробили помилковий прогноз щодо потепління клімату.

Також варто взяти до уваги звіт Всесвітнього фонду природи за 2008 р., який свідчить про те, що земна цивілізація рухається в напрямку до екологічної катастрофи, оскільки загальний природний добробут і біорізноманіття Землі продовжують погіршуватися. Генеральний директор WWF International Джеймс Ліп констатує: "Світ зараз намагається перебороти наслідки переоцінки фінансових цінностей, але на нас насувається ще більш фундаментальна криза – екологічна катастрофа через недооцінювання цінностей навколишнього середовища, які є основою всього життя й процвітання" [8]. Звіт, підготовлений WWF разом з Лондонським зоологічним товариством і Global Footprint Network, свідчить про те, що більше трьох чвертей населення світу мешкає в країнах – екологічних боржниках, в яких національне споживання ресурсів перевищує біологічний потенціал їхніх країн [8].

Особливо небезпечною для земної цивілізації є інформаційна війна, що спрямована проти наукових досліджень, що розкривають ризики, які пов'язані з глобальними змінами клімату, атомною енергетикою, генною інженерією та іншою деструктивною антропогенною діяльністю. За своєю суттю вона часто є прихованою і підступною, оскільки спрямовує світовий розвиток у край небезпечному напрямі. Саме безпринципна позиція когорти науковців і владних чиновників призвели до Чорнобильської катастрофи в Україні (1986), Японської (2011), Флоридської в США (2010) та багатьох інших, які своїми наслідками потрясли світ. Деякі із них і далі продовжують навіювати летаргійний сон про те, що немов би нічого страшного в світі не відбувається.

Глобальні екологічні загрози природного земного і космічного походження. Серед глобальних екологічних загроз природного земного і космічного походження, на мій погляд, заслуговують особливої уваги ті, що пов'язані з пульсацією космічних систем. Хотів би звернути увагу на наукові праці Т.В. Радя [6, 7], в яких він теоретично обґрунтував закон синхронної пульсації матерії. Зокрема, він стверджує: "Згідно з законом синхронної пульсації матерії, який твердить, що в будь-яких системах, які вільно рухаються у просторі з центральними тілами та тілами, які обертаються навколо них на еліптичних орбітах – тіла синхронно пульсують, утворюючи осцилюючий стан мас у просторі, проблема парникового ефекту Землі виглядає набагато складнішою, ніж це собі уявляють сьогодні.

Дослідження показують, що Земля та інші небесні тіла Сонячної системи з кожним роком отримують все більше теплової та радіаційної енергії за рахунок: загального потепління та підвищення радіації простору у системах,

які стискаються, до яких (в даний час) належить Сонячна система, зближення Землі з Сонцем, стиснення Сонця, Землі та інших небесних тіл Сонячної системи; локального виділення тепла з тіла Землі у навколишню її атмосферу, як результат все зростаючої, з року в рік, сейсмо- та вулканічної активності планети; утворення та збільшення озонових дір в атмосфері Землі; техногенних процесів (діяльності людства) на поверхні нашої планети тощо" [6, с. 32].

Закон синхронної пульсації матерії – це ключ до розуміння явища, про яке згадує доктор фізико-математичних наук М. Стоділка: "Наприкінці XVI століття Сонце вже проходило період надзвичайно низької активності – це мінімум Маддера, який тривав з 1645 по 1715 рік, тобто 70 років. Тоді й стався "малий льодовий період". У ті роки замерзли ріки на дуже низьких широтах, і в регіонах поміркованого клімату, як от у нас, сніг лежав цілий рік" [10].

Ю. Райхель стверджує, що клімат на Землі змінюється під впливом її обертання та типографічної характеристики місцевості. Основний його аргумент такий: "Якщо дотримуватися електромагнітної моделі глобальних змін клімату, то варто визнати, що катастрофічні події пов'язані із розігрівом магми планети" [11]. Він висловив думку, що обертання планети нерівномірне, а електромагнітні процеси, що відбуваються в її надрах, не стаціонарні, а перехідні. Тому обертання Землі, то прискорюється, то уповільнюється. В останньому випадку, за зменшення кутової швидкості обертання планети на одну секунду за рік внаслідок гальмування виділяється величезна енергія – приблизно 10^{14} ступені квт-год, що на порядок більше, ніж виробило людство енергії у будь-якому вигляді" [11]. І доходить висновку, що саме гальмування, а не антропогенна діяльність основна причина глобального потепління.

Завідділом довгострокових прогнозів Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту, проф. В. Мартинова акцентує увагу на недослідженому природному явищі, яке, на її розсуд і думку її колег, зумовлює тепло надр Землі, що проявляється через теплі геофізичні смуги. Вони прогрівають нашу атмосферу й тропосферу і їх добре видно на знімках із супутників [12]. Якщо вважати достовірним твердження Радя Т.В. щодо того, що з 1908 року відбувається процес стиснення Землі з одночасним виділенням тепла [6,7], то наявність теплових геофізичних смуг на території окремих країн може бути результатом пульсації Землі (тепло з глибин Землі може проникати на їх поверхню).

Політичні наслідки глобального потепління клімату. Саміти, що відбулися в Копенгагені (2009), Кантуні (2010) та Дурбані (2011) у рамках Кіотського протоколу, виявилися безрезультатними. Вони розчарували світову спільноту.

На саміті в Дурбані (ПАР) Росія, Японія і Канада відмовилися взяти на себе обмеження щодо викидів парникових газів у довкілля, оскільки вважають, що взяті світовою спільнотою зобов'язання не дають змоги утримувати підвищення температури атмосферного повітря в межах двох градусів. Зокрема, канадський міністр з навколишнього середовища Пітер Кент висловився так: "Кіотський протокол – не вирішення проблеми. Із Канади це видно особливо добре, враховуючи, що сусідня країна – США – зобов'язання зі ско-

рочення викидів на себе не прийняла. Сполучені Штати підписали цей документ, однак його у Вашингтоні не ратифікували. Там документ вважають не вигідним для американської економіки і не дуже справедливим. Адже країни, що розвиваються – зокрема такий промисловий гігант, як Китай – скорочувати викиди парникових газів не погодились. Між іншим, велика частка емісії парникових газів припадає саме на США і Піднебесну" [13].

Можна сподіватися, що світова спільнота пригальмує викиди парникових газів у довкілля, але вона не спроможна досягти такої угоди, яка би забезпечила цілковите гальмування потепління клімату. Основний стримувальний чинник – споживацька ментальність світової спільноти і слабкі моральні засади світової еліти. Не виключено, що потепління клімату буде відбуватися, крім того, під впливом природних земних і космічних чинників (наприклад, внаслідок стискання Сонячної космічної системи), тоді небажані екологічні, економічні і соціальні наслідки від деструктивних змін клімату можуть бути вражаючими. Політичні наслідки від деструктивних змін клімату радше за все будуть такими.

Серед лідерів "великої двадцятки" найбільшого краху зазнає економіка США – не так через підняття рівня Світового океану, як через кліматичні катаклізми (урагани, тайфуни, землетруси тощо). США поступово будуть втрачати лідерство серед країн світу. Спостерігатиметься скорочення економічних зв'язків з іншими континентами. Вже тепер економіка США сильно потерпає від кліматичних катаклізмів. У майбутньому їх деструктивний вплив посиляться. Транспортне сполучення з іншими континентами буде все менш надійним і більш ризикованим.

Потрібно взяти до уваги і таке, що "пересічний житель США постійно споживає 20-30 разів більше природних ресурсів, ніж людина, скажімо, в Індії. Маючи 5 % населення світу, США споживають близько 50 % світових ресурсів. За прогнозом на 2030 р. США будуть нараховувати 350 млн людей, на 2050 р. близько 400 млн. І в середині XXI ст. США будуть здійснювати на природне довкілля такий же антропогенний тиск, як 8 млрд людей у бідних країнах" [17, с. 216].

Як відомо, ще в далекому 1996 р. Рада з питань сталого розвитку США опублікувала доповідь "Америка: сталий розвиток", в якій оголошено чотири найважливіші довгострокові екологічні цілі. "Четверта ціль – збереження глобальної системи життєзабезпечення за рахунок скорочення сукупного антропогенного навантаження на планетарну біосферу. Вирішення цієї проблеми передбачається досягти за допомогою активного контролю зростання чисельності населення в країнах, що розвиваються, і обмеження споживання несучої (господарської) ємності в державах, що не відносяться до групи високорозвинених" [18, с. 14]. Безумовно, така політика є несправедливою щодо бідних країн. Тепер, у двадцять першому столітті, вона буде ще більш несправедливою, якщо взяти до уваги глобальні екологічні загрози та зовнішній і внутрішній борги США.

Внаслідок деструктивних кліматичних змін пригальмується розвиток Індії і Бразилії. Китай просунеться в лідери світової економіки. Економічний

потенціал Китай буде нарощувати на території Сибіру і Далекого Сходу, яку вже тепер успішно обживає. Китай уже отримав від Росії 337 квадратних кілометрів російської території, уклав договір на будівництво великої кількості заводів, які будуть використовувати багаті російські природні ресурси і китайську робочу силу [14].

У 2011 р. Китай прийняв програму динамічної розбудови збройних сил. Упродовж трьох найближчих років асигнування на утримання збройних сил передбачається збільшити удвічі. У той час, коли Росія поступово втрачає контроль над своєю територією, Китай "нарощує м'язи". Цілком можна очікувати на те, що в двадцять першому столітті на кордоні з Україною постане нова держава – Євразійський Союз, у складі якої будуть Китай, Росія, Білорусь, Казахстан, Монголія і ще кілька китайсько-російських сателітів. Цьому інтеграційному процесу буде сприяти потепління клімату на території Сибіру і Далекого Сходу та несприятливі кліматичні умови на півдні Китаю, спричинені глобальним потеплінням. На теренах Сибіру може постати столиця нової держави – Євразійського Союзу.

З огляду на глобальне потепління, все більший інтерес до України буде проявляти Ізраїль з мрією побудувати на її теренах третю Хазарію.

Після провальних самітів у рамках Кіотського протоколу марно очікувати на успішну роботу саміту "Ріо+20" (навіть на високий рівень його представництва). Радше за все його робота буде спрямована на заспокоєння світової спільноти, яка стурбована глобальними змінами клімату. Дискусії будуть вести, головним чином, навколо проблем так званої "зеленої економіки" (новітньої казочки про сталий екологічно збалансований розвиток). Безплідні дебати закінчаться прийняттям безликих, нікого не зобов'язуючих, ухвал.

Висновки:

1. Незважаючи на застереження вчених з усього світу про критичний стан екологічної сфери Землі і наявні екологічні, економічні і соціальні загрози, з якими зіткнулася земна цивілізація в двадцять першому столітті, лідери країн світу так і не спромоглися відпрацювати спільну політику протистояння цим деструктивним антропогенним процесам, що загрожують існуванню життя на Землі. Людство продовжує все динамічніше сповзати до глобальної екологічної прірви.
2. Судячи із самітів, які відбувалися в рамках Кіотського протоколу (Копенгагені – 2009 р., Кантуні -2010 р., Дурбані – 2011 р.), підготовки до саміту "Ріо+20" та згаяного часу, який можна було використати в останні 50 років для відпрацювання заходів протидії глобальним екологічним загрозам, людство вичерпало свій духовний потенціал для радикальних змін складної ситуації на краще. залишається лише сподіватися на те, що вчені світу помилилися в своїх песимістичних прогнозах щодо проблем довкілля.
3. Варто мати на увазі, що проблеми розвитку земної цивілізації (екологічні, економічні, соціальні, духовні) необхідно вирішувати комплексно. Всі вони тісно пов'язані з деструктивними глобалізаційними процесами, які ускладнюють збереження життя на Землі.

Література

1. Синякевич І. Екологічна політика. Стратегія подолання глобальних екологічних загроз / І. Синякевич: Національний лісотехнічний університет України. – Львів : Вид-во ЗУКЦ, 2011. – 332 с.
2. Синякевич І. Інструменти екополітики: теорія і практика / І. Синякевич, УкрДЛТУ. – Львів : Вид-во ЗУКЦ, 2003. – 188 с.
3. Синякевич І. Стратегія подолання глобальних екологічних загроз / І. Синякевич: Національний лісотехнічний університет України // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2010. – № 12. – С. 69-77.
4. Свідзинський А. Виклики ХХІ століття: бути чи не бути людству / А. Свідзинський Універсум. – 2008. – № 9-10. – С. 45-50.
5. Дейлі Г. Поза зростанням: економічна теорія сталого розвитку / Г. Дейлі. – К. : Вид-во "Інтелсфера", 2000. – 312 с.
6. Радьо Т.В. Головна причина парникового ефекту Землі у світлі закону синхронної пульсації матерії / Т.В. Радьо // Наукові праці Лісівничої академії наук України : зб. наук. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2002. – Вип. 1. – С. 32-34.
7. Радьо Т.В. Динаміка Землі та глобальні екологічні проблеми / Т.В. Радьо: Національний лісотехнічний університет України. – К. : Вид-во "Основа", 2003. – 256 с.
8. Звіт WW Living Planet 2008 показав наближення екологічної катастрофи. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.wwf.panda.org/uk/news.ukr/publications/video/?148982> / – WWF – Lvng – Planet.
9. Штауверманн П.Д. Международные конфликты, вызванные изменением климата / П.Д. Штауверманн: Чангванский национальный университет Южной Кореи // Экологические конфликты в современной системе природопользования. – Сумы : Вид-во "Университетская книга", 2010. – С. 61-67.
10. Шелупець І. Сонце прокинулось! Але це не означає, що на Землі стане гарячіше, навпаки, можливе глобальне похолодання / І. Шелупець // Експрес. – 2011. – 28 квітня – 5 травня. – С. 14.
11. Райхель Ю. Електромеханіка всесвітнього потопу. У глобальному потеплінні винен не вуглекислий газ, а зміна швидкості обертання Землі / Ю. Райхель // День. – 2011. – № 104-105. – С. 14.
12. Миколук О. Україну гріють надра Землі / О. Миколук // День. – 2012. – № 11. – С. 8.
13. Закиянов Д. Дурбан продлил Киото / Д. Закиянов // Экономические известия. 12 декабря 2011. – № 220. [Электронный ресурс]. – Доступный з http://www.server.S.202.org.ua/digest/Durban_prodlil_Kioto.html.
14. Синякевич І. Глобальні зміни світу / І. Синякевич // Лісівник. – Львів : Вид-во НЛТУ України. – 2011. – № 13. – С. 8.
15. Дуда А. Дволикий орел. Путінська Росія безпрецедентно здає національні інтереси на Сході, пресуючи водночас західних сусідів / А. Дуда // Український тиждень. – 2011. – № 5. – С. 32-34.
16. Безгітчук Ж. Танці над прірвою / Ж. Безгітчук // Тиждень. – 2011. – № 31. – С. 28.
17. Екологічна Конституція Землі / за ред. акад. НАН України Ю.Ю. Туниці. – Львів : РВВ НЛТУ України, 2011. – 440 с.
18. Семенець С.В. Концепція сталого розвитку: основні положення, проблеми розвитку та впровадження в світі та Україні / С.В. Семенець: Ін-т сталого розвитку // Економічні реформи в Україні в контексті переходу до сталого розвитку. – К. : Вид-во "Інтелсфера", 2001. – С. 7-19.

Синякевич И.М. Глобальные экологические угрозы и их политические последствия

Рассмотрены глобальные экологические угрозы антропогенного и природного земного и космического происхождения, с которыми столкнулась земная цивилизация в ХХІ в. Выполнен анализ переговоров, которые велись в течение последних двух лет в рамках Киотского протокола (1997), а также прогноз политических последствий глобального потепления климата.

Ключевые слова: глобальные экологические угрозы, Киотский протокол, политические последствия глобального потепления климата.

Sinyakevich I.M. Global environmental threats and their political consequences

Global environmental threats of anthropogenic and natural origin, that threaten human civilization, are examined. Negotiations in the framework of Kyoto Protocol (1997) are analyzed. Political consequences of global climate change are forecasted.

Keywords: global environmental threats, Kyoto Protocol, political consequences of global climate change.

УДК 330.342

Доц. М.В. Фоміна, д-р екон. наук –

Донецький НУ економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського

СТАЛІЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Розглянуто сутність процесу глобалізації та сталого розвитку. На основі обґрунтування системно-синергетичного підходу досліджено сумісність і суперечності означених процесів. Порівняльна характеристика глобалізації та сталого розвитку довела наявність суперечностей у самій сутності процесів.

Ключові слова: глобалізація, сталий розвиток, системно-сенергетичний підхід, економічні відносини.

Особливістю сучасного етапу розвитку є виникнення великої кількості проблем і суперечностей, які ставлять під загрозу майбутнє людства. До них належать: імовірність виникнення глобальної екологічної катастрофи, загострення суперечностей між багатими та бідними країнами, невідповідність організації і механізмів функціонування світової фінансової системи сучасним реаліям, посилення протистояння між різними релігійними цивілізаціями, поглиблення суперечностей між цільовими орієнтирами на зростання споживання та обмеженими ресурсними спроможностями щодо їх забезпечення. З огляду на це перед світовою економічною наукою постає завдання пошуку нових концептуальних підходів, шляхів і механізмів соціально-економічного розвитку.

Однією з нових теоретичних доктрин, що зробила спробу відповісти на сучасні виклики, є концепція сталого розвитку. Сутність її полягає у тому, що соціально-економічний розвиток має бути спрямований на гармонізацію еколого-економічного простору з урахуванням поточних інтересів і потреб кожної особистості і суспільства загалом без загрози для інтересів і потреб майбутніх поколінь. Теоретичні дослідження сталого розвитку і глобалізації відбуваються паралельно, хоча ці явища тісно пов'язані та взаємозумовлені, вони є діалектично суперечливими. Виходячи з цього, головною проблемою є гармонізація і синхронізація сталого розвитку і процесу глобалізації, обґрунтування спроможності їх одночасної реалізації.

Методологічним підґрунтям дослідження стали наукові праці українських та зарубіжних авторів: О. Білоруса, М. Блауга, Б. Боулінга, В. Гейця, М. Кондратьєва, Р. Коуза, П. Кругмана, Д. Лук'яненка, В. Лукашевича, Ю. Пахомова, Т. Туниці. Але, незважаючи на істотний науковий заділ, низка проблемних питань залишається недослідженою, зокрема, невизначеними за-